

У ЧАСТ ВЕЛИКОГ СРПСКОГ ПРОСВЕТИТЕЉА, РЕФОРМАТОРА И КЊИЖЕВНИКА 18. ВЕКА, ДОСИТЕЈА ОБРАДОВИЋА У СЕЛУ ПЛАВНО, НАДОМАК КНИНА, ОТВОРЕН МУЗЕЈ

ПОВРАТАК ДОСИТЕЈА ОБРАДОВИЋА У ПЛАВНО

да је овим крајем ходио аутор дела „Живот и прикљученије“ и творац свечане песме „Востани Србије“.

НАКОН 250 ГОДИНА ДОСИТЕЈЕВА КУЋА ИМА ИСТУ НАМЕНУ

Објекат скромне градње има веома симболично значење управо због Доситејевог боравака и рада у Плавну, па није нимало случајно да је музеј смештен управо на том месту, појашњава др **Марко Синобад**, конзерватор у Конзерваторском оделу Министарства културе у Шибенику.

- Кроз Доситејева писања забележени су и стамбени услови у овом објекту у којем је боравио. Иако се не ради о некој солидној градњи она је послужила образовној сврси и драго ми је да након 250 година опет има ту функцију - истиче Синобад.

Поред тога што је у Плавну године проводио као први сеоски учитељ, Доситеј је овде написао и своја два велика дела „Ижицу“ или „Другу Доситејеву буквицу“ и „Христоитију“, превод једног новогрчког дела из 18. века. За време боравака у Плавну Доситеј обилази све значајне манастире у Далмацији; Драговић, Крку и Крупну. Боравак у овом планинском селу, природа, људи и сиромаштво са којим се сусрео, оставили су дубок траг у његовом животу о чему је писао

Доситејева некадашња кућа, заштићени споменик културе у власништву Епархије далматинске, протеклих година обновљана је на иницијативу **Милорада Кураице**, из Плавна, захваљујући Завичајном удружењу „Далмација“ из Суботице, Српском народном већу из Загреба, Влади Војводине и значајним појединцима који су дали свој допринос у очувању успомене на Доситејев боравак у Плавну и након 250 година исту ту кућу поново оспособили за образовне сврхе.

У Братској кући, поред храма Светог Георгија, пре више од два и по века, Доситеј је мештани подучавао основама писмености и ту написао своје значајно дело „Ижица“.

Повратак Доситеја у Плавно, чување успомене на његов боравак и рад у овом крају, значајан је не само за село Плавно, већ и за читаву Далмацију, сматра Кураица. И сам процес обнове Братске куће трајао је дуго.

- Након што смо добили благослов Епископа далматинског **Никодима**, урадили смо пројекат санације и уређења Братске куће, добили сагласност за пројекат Министарства културе Републике Хрватске и потом изабрали извођача радова. Интензивно смо прикупљали средства за реализацију, прикључили струју, уредили столарију, поставили носаче фотографија, и сав посао око обнове и припреме за музеј трајао је неколико година - присећа се Милорад

Кураица, иницијатор за отварање музеја и секретар завичајног удружења „Далмација“ из Суботице.

Освежену фасаду мале камене грађевине којој је дато име Братска кућа, краси гранитна плоча која је ту постављена ранијих година како би ретке путнике намернике подсетила

и у својој аутобиографији.

- За време боравка у Далмацији Доситеј је још увек био у некој својој раној фази, не оној по којој је био познат у ширем свету. Био је поприлично скромнијих прохтева а боравак у Плавну, како је то и сам наводио, био је тежак, били су то најсиромашнији крајеви на читавом његовом европском путу. Међутим, коначни утисак који је записао у својој аутобиографији, након двадесет година, јесте да је време које је овде провео за њега било лепо, да је народ трудољубив, добар, правдољубив и поштен, и да је место здраво за живот - истиче Синобад.

Један је то од разлога и што су потомци оних о којима је писао осетили потребу да му, баш у свом месту, након два и по века, посвете музеј као симбол сећања.

- Велики смо онолико колико се сећамо својих великана, а Доситеј је ваистину великан и то не само српског рода. Готово четрдесет година и сам се бавим ликом и делом Доситеја Обрадовића и морам признати да још увек мало знам о великану какав је био. Знајући да је 1769. и 1770. године живео и радио управо у селу из којег и сам потичем, осетио сам потребу да поводом 250 година урадим нешто што би обележило тај период и уједно остало као успомена за неке долазеће генерације. Ту иницијативу пренео сам нашем Завичајном удружењу „Далмација“ у Суботици и они су

је са одушевљењем прихватили. Након што смо добили благослов од нашег Епископа далматинског Никодима направили смо оно што смо замислили, адаптирали смо Братску кућу која је била готово пред рушењем и претворили је у музеј који је на понос и селу Плавну али и свим околним местима која су била део

Доситејевог животног путовања. У музеју ће се налазити поставка од 126 фотографија са изложбе „Доситеј и српско Плавно 1769 - 2019“, бројни записи и биста Доситеја Обрадовића, рад **Ђорђа Лазића Ђапше** из Сремских Карловаца - објашњава Кураица, додајући како је, овим поводом, одштампан и каталог изложбе са бројним фотографијама и подацима, као поклон свима онима који су дошли на отварање музеја.

ДОБРО КОЈЕ ТРЕБА САЧУВАТИ ОД ЗАБОРАВА И ПРОПАДАЊА

Доситејева некадашња кућа у Плавну је „једно дивно, културно добро које

треба сачувати од заборава“, поручују из завичајног удружења „Далмација“ у Суботици, и управо то је био највећи мотив да се сви заједно удруже у идеји њеног очувања. У реализацији пројекта који се тиче очувања културног наслеђа Срба у Далмацији, многи су дали свој допринос.

- Милорадову иницијативу за обновом Братске куће сви у Удружењу са радошћу смо прихватили. Свако је дао свој допринос онако како је знао или умео, неко финансијски, неко знањем, неко подршком која је у оваквим ситуацијама једнако важна. Та заједничка мисија довела нас је данас у Плавно и учинила да будемо поносни што смо коначно окупљени једним лепим поводом. Ову прилику искористили смо и да обучемо наше изворне, народне ношње које су се некада облачиле у посебним, свечаним приликама јер ово свакако јесте једна од њих - каже председница Управног одбора удружења „Далмација“, **Татјана Вукша-Мандић**.

Два и по века касније у Плавну, потомци оних које је Доситеј подучавао основама писмености, обучени у свечане народне ношње, с поносом су слушали химну „Востани Србије“ с пажњом и поштовањем разгледали изложбу фотографија и записа постављених у отвореном музеју, и поносно истицали како је велики српски просветитељ европског духа некада, као учитељ, ходио њиховим селом.

Васка РАДУЛОВИЋ

